

„Őrizzük, tartsuk fenn emlékeinket,
gyűjtsük össze töredékeinket,
nehogy elveszenek végleg,
s ezáltal is üresebb legyen a múlt,
szegényebb a jelen és kétesebb a jövő.”

Cato

Válogatás a „Fehérpartok” alján címmel készülő helytörténeti kiadványból. (szerkeszti: Heinrich Pál)

A Balatonfő rendezése

Különös örömmel töltenek el engem az aligai balatoni tervek. Pedig isten látja lelkeket, egy négyzetöl telket sem adok el és nem tartogatok későbbre, sem ott, sem másutt. Üzleti hasznom tehát egy fillérvnyi sincs a várható fejlődésből. Mégis... velük érzek. Velük reszketek a teljes sikerért. Az én örömöm, tiszta öröm. A magyar tenger jövője. A Balaton gyönyörű apoteózisa szinte megrészesítve szédít a tündöklő boldogságban. Mintha régi álmaim bontakoznának ki a Balatonfő rendezési munkálataiból. A magyar Quarnero! A Balatonfőtől a szélrózsa minden irányába induló gyorshajók. Utas ember balatoni üdülésének kezdete az akarattyai mólónál. Egy és egynegyed órán belül célhoz érő sinautóbuszok. Akarattyai repülőtér, amelyre saját repülőgépeinken – szinte percek alatt érkeznek majd egyszer a Budapesten dolgozó polgárok, sokszor pár órányi pihenésre, felfrissülésre... No, de ne várjuk meg mégse tétlenül a háború végét, amely a repülés jövőjét hatalmas fellendülésbe hajtja.

Még a mai körülmények között is mielőbb meg kell építeni és üzembe kell helyezni az akarattyai, az aligai és kenesei mólót. Meg kell indítani a Balaton északi partjának ván-

dorforgalmát, a balatoni sinautóbusz körforgalmát, gyorshajójaratok csatlakozásával.

Ne legyen többé probléma, hogy a keszthelyi nyári egyetem egyes előadásait Keneséről csak úgy lehet látogatni, ha az ember napokat szán rá. Ne legyen probléma Szegedi Róza házából nézni meg a balatoni naplementét annak is, aki pár méterrel helyesbitem, néhány kilométerrel odébb lakik. A Tátika, Csobánc és Szigliget ne legyen elrekeselve az északi part lakóinak szeme elől.

A Balaton szakszerűen elrejtett közkinccsinek könnyebb értékesítése jöjjön el még gyorsan pergő napjainkban. Aligától rendkívül sokat várok. Életet, mozgást, sporteredményeket.

Aliga legelső sétaállomása lesz a kenesei üdülőtelep vendégeinek, akik az árnyas séta úton oda-vissza gyalogszerrel, de ha az időből netalán nem telnék, gyorsjáratú kis hajókon is szívesen tennének környékbéli látogatásokat, amit örömet viszonzozhatna az aligai fürdőközönség. És a tikacsi magaslatról, ahová a harmincas évek elején nagy, eleven erővel terveztük a turistaszállót és felvonógépet, majd büszkén tekint le minden magyar ember a végtelennek látszó magyar tengerre, éppúgy, mint az akarattyai magas falról a páratlan pompájú aranyhidra, melynél ragyogóbbat építész még széles e világon nem tervezett.

Ezért üdvözlöm és meleg együttérzéssel az aligai tőke megmozdulást és sir a lelkeket, hogy majdnem tizenöt esztendővel veszítettünk mi balatoniak a fejlődésből amiatt, hogy a mai napig nem akadt biztos szemű, bátor vállalkozó, az egész nemzetnek hasznot hajtó tőke elhelyezésére.

Jó szerencsét!

✍ Karafiáth Jenő

Forrás:

Balaton Kurir, 1943. nov. 4.

A csúcscsövetség ülése

A Balatoni Egyesületek Szövetsége hétfői népes gyűlését Iglódy-Szabó János társelnök nyitotta meg...

Tövissy Ernő dr. ügyvezető alelnök terjesztette elő ezután indítványait és bejelentéseit. Felhívta a gyűlés figyelmét a lapunk más helyén is ismertetett 15-én megtartandó balatonfüredi propaganda kiállításra.

Ezután bejelentette, hogy a Szövetség lépéseket tesz az irányban, hogy az olasz fürdők támogatásának mintájára a balatoni vendéglátóipar részére az állam kamatcsökkentési szubvenciót adjon. Ez óriási mértékben hozzájárulna a vendéglátóipar beruházásainak megkönnyítéséhez. Bejelentette, hogy a Szövetség szorgalmazására illetékes helyen kitűzték a még villanytalan partrészek munkálataira a pályázatot. Ennek határideje február 2. E napon tehát nagyrészt eldőlt a Balaton villamosításának kérdése, mely bátran állíthatjuk, hogy a Csúcscsövetség érdeméért könyvelhető el. A Szövetség állást foglal, hogy a Balaton bejáratának északi és déli partját, tehát az aligai-világos-akarattyai részt fásítani kívánja és e célból megkeresi a kereskedelemügyi minisztériumot. Több oldalról az a kívánság hangzott el, hogy ezt

a részt kizárólag fenyőfával fásítsák be, nemcsak azért, mert a talaj erre kiválóan alkalmas, hanem szépészeti szempontból is igen előnyös volna. A szövetségnek – mondotta dr. Tövissy – már most állást kell foglalnia a 120 milliós államkölcsönből való balatoni igénylésre vonatkozólag.

Mindjárt fel is sorolta azokat a kívánságokat, amelyeket a kormány elé terjesztenek a kölcsönből való igénylés céljából. Ezek között szerepel a második vágány megépítése 1938-ban Siófokig, nagyobb számú Pullmann-kocsi beállítás, elsősorban a déli part régi kocsijainak felcserélésére. Balatonakarattya és Aliga között az összekötő vasúti vágány megépítése, tehát a balatoni körforgalom bezárása. A balatoni körút teljes kiépítése, a transzverzális útba való bekötése. Az igénylések között szerepel a szállodahitel is és két teljesen modern luxus szálló megépítése.

Remélhető, hogy ha a szövetség ideje korán állást foglal az igénylések szempontjából a kormánynál, nem fog az összeg szétosztásakor a Balaton ismét kimaradni...

Forrás:

Balatoni Kurír, 1938. január 12.

Az aligai római katolikus templom felszentelése

Folyó hó 21-én vasárnap Balatonaligán illusztris vendégek jelenlétében dr. Czapik Gyula, Veszprém egyházmegyei püspök nagy papi segédlet mellett felszentelte a Balatonaligán Szent István király emlékére épült római katolikus templomot.

Az üdülőhely vezetősége az autón érkező megyés püspököt az üdülőhelyi díszkapunál fogadta, ahonnan az újonnan épült templom elé hajtattott. A szentelési szertartás befejezése, a zenés mise és az azt követő szentbeszéd után, amelynek keretén belül a Szent Istváni magyarországi gondolatot fejtette ki, visszavonult lakosztályába, hol fogadta az egyházközségek vezetőinek tiszteletét.

Utána az üdülőhelyi vendéglő kis termében a díszközgyűlésen elnökölt, ahol az elnök üdvözlő

szavaira nagyhatású beszédet mondott, majd egyházközségünk történetének felolvasása után megtekintette a templomot, ahol a műépítéssel megmagyaráztatta magának az építkezést és a templom továbbfejlesztését. Az ünnepséget társas disztribúció zárta, majd a Püspök úr önmagáért elhagyott rezidenciájába.

Az előkelőségek között ott láttuk Ináncsy-Pap Elemér országgyűlési képviselőt, dr. Buda István főszolgabíró, dr. Horváth Kandid bencés igazgató, a BIB hivatalos kiküldöttjét, a községi előljárási bizottságokat, az üdülőtelep összes nyaralóit vallási felekezetre való tekintet nélkül, úgyszintén a környező üdülőtelepek küldöttségét.

Forrás: Balatoni Kurír, 1940. július 25.

Váth János

Hullámtörés

(részlet)

A kikelet vendéget hozott a kasznárékhöz. Leányvendéget. Kreol arcát csillogó fekete haj foglalta körül. Szeme parázslott. Duzzadt, piros ajka hajlósan vonalzott a szépszabású orra alatt. Csupa tűz, sziporka. Hancúrozott, mint a gyerek; nevetett, mint a napsütött vizen bukdácsoló sirály; pajkoskodott, mint a falombokon egymásba olvadó, szétszaladó napsugarak; locsogott, mint a parthoz verődő Balatonhab.

Azzal fogadta sétájuk előtt Isaákat:

– Magának van az a szép menyasszonya? Ne piruljon!

Először meglepődött Isaák, de hamar megszokta s elővette ágyúit. "Ha ön sziporkázik, én égetek" füstölögte.

Mindenütt magukra hagyták őket. Kísétáltak a Balatonra. Asszony,

lány elmaradtak, vagy nem is jöttek. Hogyha a tanító meg akarta várni őket, rászólt a lány:

– No, ne féljen. Mit törődik azokkal? Róza néniel csak nem...

– De illetlenség.

– Most nincs itt a nagymama, vidéken csak flörtölhet az ember.

– Tekintse, hogy maga lány.

– Adja ide a kezét, Isaák. Itt lefutunk.

Nem várta, hogy odanyújtsa; elkapta s leszaladtak a lejtős parton.

Vacsora után, ha távozni készült Isaák, megfogta szóval:

– Hová siet? Aludni?

– Dolgozatokat kell javítanom.

– Hagyja azokat a buta béregyerekeket!

– Kötelesség, kötelesség kisasszony!

– Az is kötelessége, hogyha nő mondja: marad, ha egész éjjelen fenn kell is maradnia azután.

– Hja lovagiasság!

– Persze, maga csak a vallását tartotta meg a középorkból.

– Igen, de ez a vallás ma már a lovagiasság mellé a kötelességtudást tette. Nagyobb társadalmi kötelezettség, mint a társalgás.

Különben a középkori lovag az elhagyott árvák, özvegyek védelmére, a nők tiszteletére tett fogadalmi esküt.

– Ezzel azt akarja mondani, hogy én nem szorulok gyámolításra. Megváltoztak a viszonyok s a lovagiasság szórakoztatást jelent. Szóval maradnia kell!

S disputa végén elnevelték magukat.

Isaák elnézett a lány arca mellett. Aztán, hogy szemébe mélyesztette nézését, tüzesen nézte a lány vissza. Isaák el is pirult. A kihívást nem tudta visszaverni másképp, mint komolyan, magyarázatlanul vetette a lányra tekintetét. A lány észre tért. Koránlotta a merészséget s más tárgyra csapott:

– Mondja, hol járta a képzőit?

– Egerben és Csurgón.

– Nem emlékszik Csillag Iréneke?

– A Servita-utcában laktak?

– Ott, az az...

– A Servita-közön laktam egy hónapig. Azután csak a korcsolyapályán láttam. A realisták korcsolyáztatták.

– Az a kislány én vagyok. Sokat változtam?

A tanító végignézte:

– Megnőtt. Karcsúbb lett.

Mást várt, dicsőítést s ellenkezőt ért el. Ismerősöknél kevesebbet alkalmatlankodunk bókokkal s Isaák is másra térítette a beszédet...

Vasárnap reggel Isaák az irodába ment. Ott szokott reggelizni. Az asszony áthitta az ebédlőbe:

– Tanító úr, erre jöjjön! A szalonon át.

Nyitja az ajtót. Látja, hogy a vendég toilettasztalnál ül s a derékig erő haját fésülte.

– Ne jöjjön erre! – Sikoltotta előre. De már kinyílt az ajtó.

– Ne ijedjen meg, kisasszony. Gyönyörködtem már benne tegnap este. – Nyugtatta meg Isaák.

– Maga vérengző. Egy harapással nem éri be.

– Csak védekezés, kisasszony. Ne méltóztassék megfélemedezni, a hullám ostromlott én vagyok s áthaladt a szalonon, anélkül, hogy a lányra tekintett volna.

– Délelőtt sétálni megyek. Velem jön, semmi dolga. – Parancsolásféle érzett a lány hangjában.

– Készséggel. Most nem köt semmi kötelesség. Igazat adok.

Ahogy egymás mellett haladtak, Isaák szeme megakadt a leány fakult arcán:

– Mitől olyan sápadt? – az éjszaka nem aludt...

A lány gondolatlanul nézett. Másodperc is beletelt, mire a lelke tudatába kapott a szó értelme. Mielőtt reflektálhatott volna, vér szaladta be arcát s lázcsattanásra pirította bőre patináját.

Gyorsabban vett lélegzetet. Érzékenyfinoman remegett meg, mint aranyfüstlemez az elektromos közelítésre. A válasza is olyan pillanati kurtaságu volt:

– Ne kérdezzen.

Csendült, pendült a szava. De olyan lélekharangszavú volt a rezgése. Kihívó szeméből nehézcsukódású bársonypillantás könyörgött. "Seb vérzik a lelkemen. Attól fakult ki a barna arc."

Szólanul lépkedtek.

A lány szeme követte Isaák mozdulatát. Fájhatott neki, hogy érdeklődőnek látta.

Isaák, szokása szerint, ha senkivel se beszélgetett, tétován járt. Hol az úton, hol a fason. Sűrűen lehajolt, mert szemlélődő természete gyakran készítette virágnak, bogárnak megfigyelésre.

A lány rátekintett Isaák le-lebukó alakjára. Nagy selymes szempillái félrecsukottan árnyalták szemét. Könnyfátyolos lett. Kicsordulni vágyott a könny, ahogy a kövéren lecsapódott gőzcseppek.

Isaák botorkált az árok mentén. Bogáncs került útjába. Zörgős, kórószáráról lebontotta a buzogányos ragadánctermetést s úgy magának mondotta: "Hosszú telük volt. Kiszemezték. – A madarakra gon-

dolt, mikor idézte: – Lám, azok nem vetnek, nem aratnak, sem csűrbe nem takarnak, mindazonáltal a ti mennyei Atyátok eltartja azokat.

– Hogy mondta? – kérdezte a lány.

Isaák újra idézte a szentírási szavakat.

– Honnan idézi?

– A Bibliából.

– Melyikből?

– Az újszövetségből.

– Mert engem nagyon hiányosan neveltek a vallásra. – Panaszkodott. – Ugy-e maga nagyon vallásos? – Kérdezte átmenet nélkül.

– Szint vallok bárhol is. Fitogtatni nem is fitogtatom publikánus módra.

– Említette Róth bácsi. Hisz mindenben?

Isaáknak inyére való téma ígérkezett. Fölvillant a szeme s kibujt belőle a Prohászka-tanítvány:

– Mindenben, amit egyházam tanít.

– Sohse kételkedett?

– Mikor Egerben jártam. Az állami iskolában lettem hívővé. Többé, öntudatosá. Viszont ismerek lanyha tanítókat, felekezeti intézetből kerültek ki s ellenségei a nevelő Egyházunknak.

– Belém gyűlöletet neveltek a keresztény vallás iránt. Krisztust, mint beteges elméjű, képzelődő embert állították elénk. Pesten a történetanárom a középkort sötétnek, durvának jellemezte. S azt hirdette, hogy a vallás nem illik bele a mai műveltség keretébe.

– Jézus Krisztus nekünk Istenünk. A szeretet Istene. Míg élt, számtalan jó cselekedett kortársaival. Hálából keresztre feszítették. Szeretet volt az élete. Szeretéből halt meg. A szeretet, megbocsátás tanát hagyta ránk. A középkor csakugyan nyerseros, féktelen volt az emberi szenvedélyt csak a hit zabolázta. Az egyszerű szerzetes intésére a leggyűlölködőbb várur is békejobbot nyújtott ellenségének s ez az őserős vallásosság irányította csak a lelkeket. Az eldurvulást a népvándorlás okozta. Az Egyház a vad, műveletlen népeket fölnevelte. Polgárosultságot, műveltséget adott nekik. Nekünk magyaroknak is azt adta. Az mentett meg bennünket az elpusztulástól. Az Egyház segített bajainkban törökkel, tatárral szemben. Román, barokk ízlésű templomokat épített sátorfalvainkba. Homályuk, misztikájuk nem változott, amint nem másítja meg a pillérkötegre erősített villanyfény a csillagboltozat stílszerű összefutását. Villany fújhatja orgonáinkat, gőz melegítheti templomainkat, a tan megmarad, csak az úr Krisztus lelke szelleme, valósága éljen benne. Ha modernizálódik is, a szellem. A lényeg krisztusi. Csak az alak változó. Más a képe az egyháznak az üldözések alatt. Más a középkorban, a reneszánsz pompájában s a barokk fejedelmi világában. Más kereső korunkban.

Isaák meggyőződése meleg szeretetet lehelt. A lány bámulatos arca színeket játszott. Majd bíborra, majd sápadtra, majd az alapszínre. A valóságos színváltozások, arca lelkének hullámzását mérték. Szállt, szökött benne a vér, ahogy légsúlymérőben a higany és sajnálkozóan emlékezett neveltetési irányára:

– Rosszirányú környezetem magyarázza meg ferde életfölgógasom: Míg lány lész, bolondíts! Hallottam, nem egyszer.

– Igen, még serdülő korunkban elkezdik a kokkettirozást. Lelketlenül. Ha a vén lány fogalmához értek, észre veszik, hogy pártában maradtak... Férjhez mennek, hogy nevet kapjanak s boldogtalanok lesznek.

– A vallástalanság, flörtölés városiak között terjed el leginkább. A heglyakó ilyen vallásos!

– És becsületes, – toldotta meg Isaák.

A Balatonhoz értek. A habocskák odacsaptak lábaikhoz. Bent halk pedárlnormolást adott a hullámzó víz, hogy a lélek elandalodott rajt. Szinte szólan sétáltak hazáig. A lélek annyi mondanivalóját mind hétköznapinak hitték. Féltek, hogy rontják az ünneplő hangulatot.

Folytatás következik...

A balatoni körút

Augusztus 24-26. napjain volt a balatoni körút Siófok-Aliga-Kenese-Almádi-Balatonfüred-Badacsony-Balatonederics közötti szakaszának hivatalos bejárása. A bejáráson részt vettek Buday Béla és Dicsőfy Kálmán miniszteri tanácsosok, Nagy Sándor miniszteri osztálytanácsos, Molterer János, Moldoványi Béla műszaki főtanácsosok, Spur István balatoni kormánybiztos, Kutassy főmérnök és mások. Szövetségünket a titkár képviselte.

A bizottság tüzetesen megszemlélte az útvonalat és megállapította azt az irányt, melyet az út követni fog. Siófoktól Balatonvilágosig a mai törvényhatósági út lesz átépítve, Világosnál a körút, mint új szakasz, lemegy a közvetlen partra és így vonul, Balatonaliga fürdőtelepen át, Kenese felé. Amennyiben különös műszaki akadályok nem lesznek, az út továbbra is köz-

vetlen a parton megy Kenesén, Balkatonalmádin, Alsóörsön keresztül és Balatonfürednél torkollik ismét bele a régi törvényhatósági útvonalba, Balatonfüredtől Zánkáig a törvényhatósági út lesz átépítve, innét azután Badacsonyig az un. kulturutat használják fel, kiépítve azt a zeg-zugos részeket kiegyenesítve. Badacsonytomajtól Balatonedericsig alkalmasint a mostani törvényhatósági út kapcsolódik be, azonban foglalkoztatja a minisztériumot, hogy Szigligetet miként lehetne az útvonalba bekapcsolni és ezzel a fejlődésnek megnyitni? Az útépités a veszprémi részen Balatonkenesénél indul meg, úgy hogy a Kenese és Almádi között lévő útszakasz alkalmasint hamarosan át lesz adható a közforgalomnak.

Forrás:

Balaton, 1920. XIII. évfolyam 7-10.sz. október 1.

A Balatoni Yacht Klub

A Balatoni Yacht Klub, amely gróf Hunyady József elnöksége alatt áll, április hó 29-én tartotta választmányi ülését Budapesten, mint a Klub központi székhelyén. A gyűlésen megjelentek: az aligai, világosi, szemesi, balatonlelle, boglári, zamárdi osztályok tagjai és mások. Dr Kleindin Hugó központi főtitkár bejelenti, hogy a világosi-aligai osztály újjá alakult, mint örvendezve tudomásul vett a választmány. A választmány lelkesedéssel fejezte ki háláját Vada István kanonok, pápai praelátusnak, az egylet részére tett alapítványáért, amely az egyesület elnöke, gróf Hunyady József által tett alapítvánnyal együtt méltó buzdításul szolgálhat főpapjainknak és főurainknak, a nemzeti társadalom minden áldozatra képes tagjának, miképp lehet a balatoni vízi életet, a tengeri vízi élet előiskoláját erőssé és hatalmassá tenni. A választmány az aligai és világosi osztály építési terveit, amelyek szerint hajóházat és kútházat építenek az osztálynak, helybenhagyta, egyúttal az osztályt felhatalmazta részjegyek kibocsátására és az építési költségek fede-

zésére. Leopold Lajos lellei kapitány előterjesztette a lellei túraverseny feltételeit. A hivatalos programot a versenyről legközelebb egész terjedelmében közölni fogjuk, addig is a nagyközönség érdeklődését felhívjuk az érdekes versenyre, amely folyó évi augusztus hó 9-én, vasárnap reggel 9 órakor kezdődik, a lellei Szalay uradalom balatonparti erdeje előtt, ahová a nagyközönség korlátlanul meghívatik, hogy szemlélője legyen az első balatoni nagy vitorlás túraversenynek. A Balaton képe tehát pompás új színekben fog a nyáron ragyogni, amely elragadó képhez a fehér vitorlák adják a festői hangulatot. Kívánatos, hogy a balatonparti fürdőhelyek, fürdőigazgatóságok, fürdőegyesületek, vízi sportegyesületek, lelkes magánosok versenydíjakat adományoznának, vagy ezen célokra kisebb-nagyobb összegeket ajánlanának fel, amelyek Leopold Lajos kapitányhoz Budapest, Tűzoltó utca 7. szám Fehérkereszt egyesületi irodába küldendők.

Forrás:

Balatonfüredi Hírlap, 1914. május 3.

Balatoni élet. Csónakázás

1926 augusztus 29. • 22m² -es hajók első versenye Balatonvilágoson